

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 147/2019-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného spoločnosťou JUDr. Marian Dzuroška, s. r. o., Hviezdoslavova 468/31, Rimavská Sobota, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marian Dzuroška, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018 a sp. zn. 5 Tpo 36/2018 z 5. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného spoločnosťou JUDr. Marian Dzuroška, s. r. o., Hviezdoslavova 468/31, Rimavská Sobota, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marian Dzuroška, doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 25. októbra 2018, ktorou namieta porušenie svojich základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práv na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018 a sp. zn. 5 Tpo 36/2018 z 5. júna 2018.

1.1 Ústavná sťažnosť bola podľa pôvodného rozvrhu práce pridelená na vybavenie sudcovi spravodajcovi Rudolfovi Tkáčikovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019, preto v súlade s čl. II bodom 7 Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce (ďalej len „dodatok č. 1“) bola táto vec ako naliehavá pridelená sudcovi spravodajcovi Miroslavovi Durišovi a v zmysle čl. II bodu 2 písm. a) dodatku č. 1 bola prejednaná a rozhodnutá v prvom senáte ústavného súdu v zložení: Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmír Mamojka.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) a ods. 2 písm. e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a prokurátor Okresnej prokuratúry Lučenec v rámci vedeného

prípravného konania podal 20. mája 2018 návrh na vzatie sťažovateľa do väzby. Pred samotným rozhodnutím o väzbe bolo sťažovateľovi doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018, ktorým tento podľa § 32 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) rozhodol o vylúčení špecifikovaných sudcov pre prípravné konanie Okresného súdu Lučenec z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 0 Tp 30/2018 a súčasne podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku o odňatí predmetnej trestnej veci Okresnému súdu Lučenec a jej prikázaní na ďalšie konanie a rozhodnutie Okresnému súdu Zvolen. Následne uznesením Okresného súdu Zvolen sp. zn. 0 Tp 190/2018 z 21. mája 2018 bol sťažovateľ vzatý do väzby s odkazom na § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku a podľa § 80 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nebola väzba sťažovateľa nahradená ponúknutou zárukou matky sťažovateľa za ďalšie správanie sťažovateľa, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nebol prijatý písomný sľub sťažovateľa a podľa § 80 ods. 1 písm. c) a § 81 ods. 1 citovaného zákona nebola väzba sťažovateľa nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka a ani ponúknutou peňažnou zárukou matky sťažovateľa. O sťažnosti sťažovateľa podanej proti predmetnému uzneseniu Okresného súdu Zvolen rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 36/2018 z 5. júna 2018, ktorým sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu dôvodí, že považuje obe uznesenia krajského súdu za „*nezákonné, neodôvodnené a arbitrárne*“, a zastáva názor, že „*bol odňatý zákonnému sudcovi pre prípravné konanie z Okresného súdu v Lučenci*“. Podľa názoru sťažovateľa uznesenie krajského súdu, ktorým tento rozhodol o vylúčení špecifikovaných sudcov Okresného súdu Lučenec z vykonávania úkonov v jeho trestnej veci poukazom na skutočnosť, že matka sťažovateľa je sudkyňou Okresného súdu Lučenec, teda kolegyňou špecifikovaných sudcov, čo zakladá pochybnosti o ich nezaujatosti voči sťažovateľovi, nezodpovedá aplikovaným ustanoveniam Trestného poriadku, a to konkrétne § 31 ods. 1 citovaného zákona. Podľa mienky sťažovateľa opodstatneným dôvodom zakladajúcim pochybnosť o nezaujatosti môže byť podľa citovaného ustanovenia Trestného poriadku iba priamy pomer k osobám, ktorých sa úkon dotýka, kde sťažovateľ vysvetľuje,

že sa väzobné rozhodovanie dotýka iba jeho osoby, nie osoby jeho matky, ktorá v predmetnej trestnej veci nie je stíhaná. Sťažovateľ tiež dôvodí, že podľa neho neexistovali dôvody na odňatie veci Okresnému súdu Lučenec a jej prikázanie podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Zvolen, keďže krajský súd rozhodol o vylúčení len štyroch sudcov, pričom na Okresnom súde Lučenec pôsobí viac ako pätnásť sudcov, z ktorých ostatní námietku zaujatosti nevzniesli. Napokon sťažovateľ svoju argumentáciu uzatvára poukazom na § 32 ods. 1 Trestného poriadku a zastáva názor, že v zmysle tohto ustanovenia mal o vylúčení sudcov Okresného súdu Lučenec rozhodovať predseda senátu krajského súdu, a nie celý jeho senát.

4. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami krajského súdu sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018 a sp. zn. 5 Tpo 36/2018 z 5. júna 2018, označené uznesenia krajského súdu zrušil, prikázal krajskému súdu prepustiť sťažovateľa na slobodu a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona

o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

7. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

9. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti okrem iného namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 36/2018 z 5. júna 2018, ktorým krajský súd zamietol jeho sťažnosť podanú proti uzneseniu Okresného súdu Zvolen o jeho vzatí do väzby. Pokiaľ ide o vzťah čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 48 ods. 1 ústavy) a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd už v minulosti konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania

o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 1 ústavy (analogicky napr. III. ÚS 68/08, III. ÚS 383/09). Rovnaké pravidlo platí aj o vzájomnom vzťahu čl. 6 ods. 1 dohovoru s čl. 5 ods. 4 dohovoru garantujúcim právo na slobodu a bezpečnosť. Na základe týchto skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 36/2018 z 5. júna 2018 (väzobným rozhodnutím) odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

10. Výhrady sťažovateľa, ktoré v podanej ústavnej sťažnosti prezentuje, sa v podstate sústreďujú na uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018, ktorým krajský súd rozhodol o vylúčení špecifikovaných sudcov z vykonávania úkonov trestného konania vo veci sťažovateľa vedenej na Okresnom súde Lučenec a súčasne o odňatí predmetnej trestnej veci Okresnému súde Lučenec a jej následnom pridelení na ďalšie konanie a rozhodovanie Okresnému súde Zvolen. V označenom postupe krajského súdu vidí sťažovateľ porušenie svojho práva na zákonného sudcu zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s porušením základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z primárneho porušenia svojho práva na zákonného sudcu sťažovateľ odvodzuje porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru oboma označenými uzneseniami krajského súdu.

11. Sťažovateľ v prvom rade argumentuje, že v jeho prípade na aplikáciu § 31 ods. 1 Trestného poriadku (podľa ktorého z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prisediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní) neboli splnené podmienky. Podľa názoru

sťažovateľa pomer vylúčených sudcov k jeho blízkemu rodinnému príslušníkovi (matke) založený skutočnosťou kolegiálneho vzťahu na pracovisku nenapĺňa zákonom predpokladané podmienky, keďže zákon podľa sťažovateľa vyžaduje, aby sa takýto pomer dotýkal bezprostredne jeho osoby.

12. Vo svojej judikatúre ústavný súd konštantne zdôrazňuje, že obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorého judikatúru ústavný súd pri svojom rozhodovaní už tradične zohľadňuje, nestrannosť definoval vo veci Piersack v. Belgicko, rozsudok ESLP č. 8692/79 z 1. októbra 1982, ako absenciu predsudku alebo zaujatosti.

13. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (sp. zn. I. ÚS 73/97).

14. Nestrannosť sudcu pritom treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prerokovávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgicko, rozsudok ESLP z 23. 6. 1981, č. 6878/75 a 7238/75). Nemožno sa uspokojiť len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale treba skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa

subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti často pripomína anglické príslovie: „justice must not only be done, it must also be seen to be done“, teda „spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že je vykonávaná“ (Delcourt v. Belgicko, rozsudok ESĽP zo 17. 1. 1970, č. 2689/65). Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Nestrannosť sudcu preto nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či je obava zo zaujatosti objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo, rozsudok ESĽP z 10. 6. 1996, č. 22399/93).

15. Judikatúra ESĽP vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu (Hauschildt v. Dánsko, rozsudok ESĽP z 24. 5. 1989, č. 10486/83). Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Pri rozhodovaní, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je subjektívne vnímanie účastníka konania síce dôležité, avšak nie je rozhodujúce. Rozhodujúcim je to, či obava môže byť považovaná za objektívne dôvodnú (Thorgeir Thorgeirson v. Island, rozsudok ESĽP z 25. 6. 1992, č. 13778/88).

16. V intenciách stabilizovanej judikatúry ústavného súdu a ESLP prezentovanej v predchádzajúcich bodoch 12 až 15 odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd posudzoval, či sa krajský súd pri posúdení otázky vylúčenia sudcov Okresného súdu Lučenec riadil vymedzenými hľadiskami, a teda, či výkon jeho právomoci neprekročil limity dotknutých ustanovení čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúcich právo účastníka konania na zákonného sudcu ako základný predpoklad nestranného a spravodlivého rozhodovania.

17. Krajský súd v uznesení sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018, ktorým došlo k vylúčeniu špecifikovaných sudcov Okresného súdu Lučenec, k odňatiu trestnej veci tomuto súdu a jej prikázaniu Okresnému súdu Zvolen, dôvodil takto: „*Okresný prokurátor v Lučenci podal dňa 20.05.2018 o 9.30 h pod sp. zn. 2Pv 73/18/6606-15 návrh na Okresný súd Lučenec na vzatie do väzby obvineného [REDAKOVANÉ], stíhaného pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d), ods. 2 písm. e) Tr. zák. za skutok tak, ako je v tomto návrhu uvedené. Vec napadla na vybavenie sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Lučenec JUDr. Tatiane Kováčsovej a je vedená pod sp. zn. 0Tp/30/2018. JUDr. Tatiana Kováčsová dňa 21.05.2018 oznámila v zmysle § 32 ods. 1 Tr. por. z dôvodu uvedeného v § 31 ods. 1 Tr. por. svoju zaujatosť v uvedenej trestnej veci. Uviedla, že obvinený [REDAKOVANÉ] je synom sudkyne Okresného súdu Lučenec [REDAKOVANÉ], ktorá je dlhoročnou kolegyňou, je s ňou v priateľskom vzťahu, tykajú si, na základe čoho by mohli vzniknúť vážne pochybnosti o jej nezaujatosti rozhodnúť vo veci o návrhu na vzatie do väzby jej syna. V tejto trestnej veci sa cíti byť zaujatá aj s poukazom na to, že obvineného pozná dávnejšie, od čias, keď ešte ako študent chodieval za matkou do budovy súdu. Navyše obvinený je jej susedom, pretože bývajú na jednej ulici. Vzhľadom na tieto skutočnosti žiada, aby bola v predmetnej trestnej veci vylúčená ako sudkyňa pre prípravné konanie, nakoľko uvedené okolnosti jej bránia vo veci rozhodnúť nezaujato. K tomuto oznámeniu sudkyne pre prípravné konanie sa samostatne vyjadrili aj sudcovia Okresného súdu Lučenec, ktorí v zmysle rozvrhu práce vykonávajú pracovnú pohotovosť v trestných veciach. Sudcovia JUDr. Miroslav Račko, JUDr. Ladislav Lóška a JUDr. Stanislav Galovič okrem iného poukázali na to, že matka obvineného je ich*

dlhoročná kolegyňa a sudkyňa Okresného súdu Lučenec, preto by mohli vzniknúť pochybnosti o ich nezaujatosti. Podľa § 31 ods. 1 Tr. por., z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, atď., u ktorého možno mať pochybnosti o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní. Tak, ako je to zrejmé z vyjadrenia sudcov Okresného súdu Lučenec, ale najmä z vyjadrenia sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Lučenec JUDr. Tatiany Kováčsovej, vzhľadom na to, že matka obvineného je ich kolegyňou, resp. že obvineného poznajú, možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti v trestnej veci obvineného [REDAKOVANÉ]. Ústavný princíp o zákonom sudcovi nemôže byť nadradený nad princíp nezaujatosti a nestrannosti, takýto princíp nemôže byť len konštatovaním, ale aj musí vyplývať z rozhodných okolností, čo v danom prípade bolo z vyjadrení sudcov Okresného súdu Lučenec zrejmé. Z uvedeného dôvodu musel potom odvolací súd o námietke zaujatosti dotknutých sudcov rozhodnúť tým spôsobom, že ich všetkých vylúčil z vykonávania úkonov v trestnej veci obvineného [REDAKOVANÉ], vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 0Tp/30/2018. Keďže vznikla situácia, že na Okresnom súde Lučenec neexistuje zákonný sudca, ktorý by mohol rozhodnúť o návrhu prokurátora Okresnej prokuratúry Lučenec z 19.05.2018 na vzatie obvineného [REDAKOVANÉ] do väzby, z dôležitých dôvodov musel odvolací súd uvedenú trestnú vec odňať Okresnému súdu Lučenec a z dôležitých dôvodov ju prikázal inému súdu toho istého druhu a stupňa a to Okresnému súdu Zvolen.“

18. Z obsahu citovaného odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že sa v trestnej veci sťažovateľa pri rozhodovaní o vylúčení zákonných sudcov uplatnil subjektívny test, ako aj objektívny test nestrannosti, na základe ktorých sa konajúci súd dopracoval k záveru o nedostatku nestrannosti dotknutých sudcov. Zo strany prvého sudcu, ktorému vec napadla v rámci určenej služobnej pohotovosti a ktorý v podstate vznesenou námietkou zaujatosti konanie o vylúčení inicioval, bolo jasne prezentované jeho osobné presvedčenie o zaujatosti, ktoré bolo veľmi podrobne zdôvodnené kolegiálnym vzťahom k matke sťažovateľa znásobeným blízkymi osobnými väzbami, a to nielen k matke sťažovateľa, ale aj k samotnému sťažovateľovi. Zvyšní sudcovia zaradení do agendy Tp

(zahŕňajúcej okrem iného aj rozhodovanie vo veci návrhov na vzatie do väzby v prípravnom konaní) síce neprezentovali výslovný subjektívny pocit zaujatosti, ale v zmysle teórie zdania poukázali na dlhoročný kolegiálny vzťah k matke sťažovateľa, ktorý by mohol podľa nich založiť oprávnené pochybnosti o nedostatku ich nestrannosti. Ústavný súd sa nestotožňuje s námietkou sťažovateľa, v ktorej prezentuje tvrdenie, že samotný kolegiálny vzťah dotknutých sudcov k jeho matke nie je postačujúci pre konštatovanie zaujatosti, pretože podľa názoru sťažovateľa Trestný poriadok v dotknutých ustanoveniach vyžaduje, aby sa pomer týkal priamo jeho osoby. Podľa mienky ústavného súdu je totiž celkom zrejmé, že rozhodovanie o najbližšom rodinnom príslušníkovi dlhoročnej kolegyne nepochybne nepriamo vytvára pomer dotknutého sudcu aj k osobe, ktorej sa konanie priamo dotýka, teda k sťažovateľovi. V prípade sťažovateľa nebolo možné opomenúť ani individuálne okolnosti veci, a to skutočnosť, že v hre bolo rozhodovanie o väzbe, teda o obmedzení osobnej slobody dieťaťa vlastnej kolegyne, čo je nesporne okolnosť veľmi intenzívna, ktorá je spôsobilá vyvolať u dotknutého sudcu (kolegu) značný osobný diskomfort z hľadiska slobody, resp. nestrannosti rozhodovania (obdobne pozri *Mitrov v. Macedónsko*, rozsudok ESĽP z 2. 6. 2016, sťažnosť č. 45959/09). Podľa názoru ústavného súdu skutočnosti, ktoré boli v rozhodnutí krajského súdu prezentované, možno považovať sa dostatočne výpovedné a ako také za dostatočne spôsobilé podporiť skutkový záver o objektívne oprávnenej obave z nedostatku nestrannosti dotknutých sudcov vedúci k právnemu záveru o vylúčení dotknutých sudcov z vykonávania úkonov týkajúcich sa danej trestnej veci.

19. V druhom rade v predloženej ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta, že o vylúčení sudcov Okresného súdu Lučenec rozhodol senát krajského súdu, čo podľa sťažovateľa nezodpovedá relevantnej právnej úprave, a to § 32 ods. 1 Trestného poriadku (druhá veta), podľa ktorého ak z dôvodov podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku oznámi svoju zaujatosť sudca, rozhodne o vylúčení sudcu pre prípravné konania predseda senátu nadriadeného súdu. Napokon ako ďalšiu čiastkovú námietku v kontexte námietky porušenia práva na zákonného sudcu predostiera sťažovateľ tvrdenie o nesprávnom postupe krajského súdu, ktorý pristúpil k odňatiu a prikázaniu veci na základe vylúčenia len štyroch špecifikovaných sudcov napriek tomu, že na Okresnom súde Lučenec pôsobia aj ďalší

sudcovia, ktorí námietku zaujatosti nevzniesli a o ktorých vylúčení krajský súd nerozhodoval.

20. Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „*ad hoc*“ (I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 212/2011). Pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva. Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v procesných kódexoch, pre posudzovaný prípad v Trestnom poriadku a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov. Potom nasleduje obsadenie súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada pridelovania vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon (sp. zn. IV. ÚS 116/2011).

21. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol

určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (sp. zn. III. ÚS 116/06).

22. Podľa § 3 ods. 3 zákona o súdoch zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Podľa § 50 ods. 1 zákona o súdoch na účely tohto zákona sa rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok. Podľa § 50 ods. 2 písm. a) až c) zákona o súdoch rozvrh práce obsahuje a) určenie senátov, samosudcov, súdnych úradníkov a notárov poverených vybavovaním jednotlivých druhov vecí, ktoré došli na súd, b) zloženie senátov s uvedením predsedu senátu a ďalších sudcov; v rozvrhu práce sa tiež uvedie, ktorý z viacerých predsedov senátov určených do toho istého senátu riadi a organizuje činnosť senátu, c) určenie spôsobu zastupovania senátov, sudcov, samosudcov, predsedov senátov a súdnych úradníkov tak, aby bolo možné zabezpečiť v súlade s osobitnými zákonmi konanie a rozhodovanie v prejednávanej veci v prípade vylúčenia sudcu alebo súdneho úradníka a v prípade náhlej prekážky brániacej sudcovi alebo súdnemu úradníkovi vykonať jednotlivé úkony.

23. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku o väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Podľa § 10 ods. 3 Trestného poriadku sudca pre prípravné konanie je sudca súdu prvého stupňa, ktorý je rozvrhom práce súdu poverený rozhodovať o: a) zásahoch do základných práv a slobôd pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, b) sťažnostiach proti rozhodnutiam prokurátora, ak tak ustanovuje tento zákon, c) v iných prípadoch ustanovených týmto zákonom.

24. V zmysle Rozvrhu práce Okresného súdu Lučenec na rok 2018 (ďalej len „rozvrh práce“), teda rozvrhu práce platného v čase, keď bola prejednávaná väzobná trestná vec sťažovateľa, je v časti rozvrhu práce označenej ako „Zapisovanie do súdnych registrov okresného súdu“ uvedené, že do súdneho registra „Tp“ (register trestných vecí prípravného konania) sa zapisuje okrem iného aj návrh na vzatie obvineného do väzby (s. 10 rozvrhu

práce). Z časti rozvrhu práce označenej ako „Personálne obsadenie jednotlivých súdnych odd. a ich označenie“ vyplýva, že trestnoprávne oddelenie Okresného súdu Lučenec bolo obsadené štyrmi sudcami, z ktorých traja (JUDr. Stanislav Galovič, JUDr. Ladislav Lóška a JUDr. Tatiana Kováčsová) boli okrem iného poverení aj vybavovaním vecí registra Tp podľa nariadenej pohotovosti (s. 59 a 60 rozvrhu práce). Navyše okrem uvedených sudcov bol v zmysle rozvrhu práce vybavovaním vecí registra Tp podľa nariadenej pohotovosti poverený aj sudca obchodnoprávneho oddelenia JUDr. Miroslav Račko (s. 51 rozvrhu práce). Vybavovaním vecí registra Tp boli teda v zmysle rozvrhu práce poverení štyria uvedení sudcovia. Z časti rozvrhu práce označenej ako „Pravidlá určovania zákonného sudcu“ vyplýva, že v prípadoch podľa písmen G1 až G7 danej časti rozvrhu práce, ktoré upravujú zastupovanie za okolností, keď sú vylúčení všetci sudcovia príslušného oddelenia, nie je obsiahnutá úprava zastupovania pre prípad vylúčenia všetkých sudcov oddelenia Tp.

25. Zo skutočností uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že rozvrh práce nestanovil v prípade vylúčenia všetkých sudcov poverených rozvrhom práce vybavovaním agendy registra Tp, do ktorého bolo zahrnuté aj rozhodovanie o návrhu na vzatie obvineného do väzby v prípravnom konaní, možnosť pridelenia takejto veci niektorému zo zvyšných sudcov Okresného súdu Lučenec. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že za daných okolností vznikla situácia, keď v súlade s rozvrhom práce nebolo možné po vylúčení všetkých sudcov poverených rozvrhom práce rozhodovať o návrhu na vzatie do väzby v prípravnom konaní prideliť trestnú vec sťažovateľa niektorému zo zvyšných sudcov Okresného súdu Lučenec. V takomto prípade, keďže na Okresnom súde Lučenec neexistoval zákonný sudca určený rozvrhom práce na prejednanie trestnej veci sťažovateľa, čo v zmysle judikačnej praxe všeobecných súdov treba považovať za dôležitý dôvod predpokladaný § 23 ods. 1 Trestného poriadku, boli bezpochyby splnené podmienky pre delegáciu veci v zmysle § 23 ods. 1 Trestného poriadku. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietanú skutočnosť, že o vylúčení sudcov Okresného súdu Lučenec rozhodoval celý senát, a nie iba samotný predseda senátu krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na všetky relevantné okolnosti veci možno daný prípad považovať iba za formálno-právne porušenie dotknutého ustanovenia Trestného poriadku, ktoré nemalo takú materiálnu intenzitu, ktorá by signalizovala súčasný

zásah do práva sťažovateľa na zákonného sudcu. Z nadväzujúceho uznesenia krajského súdu, ktorým tento zamietol sťažnosť sťažovateľa uplatnenú proti rozhodnutiu Okresného súdu Zvolen o jeho vzatí do väzby, jasne vyplýva, že bolo toto uznesenie prijaté jednohlasne (všetkými členmi senátu, teda vrátane predsedu senátu), pričom sa v ňom krajský súd, reagujúc na argumentačné námietky sťažnosti, opätovne vrátil k otázke vylúčenia sudcov (riešenej v predchádzajúcom uznesení) a jednohlasne (vrátane hlasu predsedu senátu) potvrdil správnosť záverov svojho predchádzajúceho rozhodnutia.

26. Vychádzajúc zo všetkých čiastkových záverov uvedených v bodoch 18 a 25 odôvodnenia tohto rozhodnutia, posúdil ústavný súd námietku porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018 ako zjavne neopodstatnenú.

26.1 Pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018, ktorým tento rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu Lučenec a delegácii trestnej veci sťažovateľa Okresnému súdu Zvolen, je ústavný súd toho názoru, že predmetom tohto rozhodnutia krajského súdu nebolo posúdenie dôvodov väzby. Vzhľadom na uvedené, teda pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi obsahom označených článkov ústavy a dohovoru a sťažnostnými námietkami sťažovateľa, kvalifikuje ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v uvedenej časti ako zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd tak ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Keďže ústavný súd nezistil porušenie základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 Nto 7/2018 z 21. mája 2018, je vylúčené aj následné porušenie požiadaviek spravodlivého procesu inkorporovaných v sťažovateľom označených ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru v rámci prvotného väzobného rozhodovania o vzatí sťažovateľa do väzby. Ústavný súd tak považuje za zjavne

neopodstatnenú aj sťažovateľom predostretú námietku porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 36/2018 z 5. júna 2018, a teda sťažnosť v označenej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. S ohľadom na všetky uvedené závery ústavný súd o ústavnej sťažnosti sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2019